

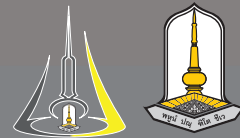
ISSN: 0859-5992

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กองส่งเสริมการวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำบลสามแเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
อีเมล: research@msu.ac.th
โทรศัพท์/โทรสาร: 043-754-418

ฉบับพิเศษ ประจำปี 2561

วารสาร มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ฉบับพิเศษ ประจำปี 2561

www.journal.msu.ac.th

มาตรการในการวัดระบบสวัสดิการผู้สูงอายุ: ศึกษาในมิติของกฎหมาย

Measures to Measure Welfare of the Elderly: A Study in Terms of law

รัชฎาภรณ์ สุนทรธนาภิรมย์¹

Ratchadaporn Soonthornthanaphirom¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบสวัสดิการผู้สูงอายุของประเทศไทยในมิติของกฎหมายและเพื่อศึกษามาตรการในการวัดระบบสวัสดิการผู้สูงอายุของประเทศไทยในมิติของกฎหมาย กลุ่มตัวอย่างเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดบุรีรัมย์ ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้วิจัยเป็นหลัก ประมวลผลตามวัตถุประสงค์การศึกษาและนำเสนอในเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า ระบบสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทยเริ่มต้นจากระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในเครือญาติ ต่อมามีการปรับเปลี่ยนเป็นสวัสดิการแบบบูรณาการและเป็นสังคมสวัสดิการ ปัจจุบันประเทศไทยมีรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ 4 รูปแบบ คือ การประกันสังคม การช่วยเหลือสาธารณะ การบริการสังคม และการช่วยเหลือเกื้อกูลของภาคประชาชน หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบและมีความพร้อมในการดำเนินการในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 คือหน่วยงานส่วนท้องถิ่น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดบุรีรัมย์มีการดำเนินการตามรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดจึงไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ และบุคลากรในการดำเนินการไม่เพียงพอ

คำสำคัญ: มาตรการ, สวัสดิการ, ผู้สูงอายุ

Abstract

The purposes of this research were to investigate elderly welfare system of Thailand in terms of law and measures to measure welfare of the elderly in terms of law. The samples were Local administration in Buriram Province. Use in-depth interviews to collect data. The data was analyzed by the researcher. Processed according to educational purpose and descriptive presentation. The results of this research revealed that elderly welfare system in Thailand starting from relative support system subsequently, there is an adjustment to integrated welfare. and a welfare society. Currently, there are four forms of social welfare for the elderly social security public assistance community service and the support of the people. Responsible agencies that are ready to take action in the elderly welfare. The Constitution of the Kingdom of Thailand BE 2550 is the local authority local administration in Buriram Province Carry out the social welfare scheme for the elderly as provided by law. However, limited budgets do not cover all areas. And the personnel in operation is not enough.

Keywords: measure, welfare, elderly people

¹ อาจารย์ประจำ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

¹ Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University

บทนำ

เมื่อสังคมทุกวันนี้เป็นยุคสังคมโลกาภิวัตน์ (Globalization) การขยายตัวของประชากรและการเจริญเติบโตทางอารยธรรม มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือทางด้านทางการแพทย์ ส่งผลให้ประชากรมีอายุยืนยาวมากขึ้น ผู้สูงอายุเป็นวัยบันปลายของชีวิต ดังนั้นผู้สูงอายุจึงแตกต่างจากคนในวัยอื่น ปัจจุบันจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งในประเทศไทยและทั่วโลก ซึ่งรัฐบาลไทยและทั่วโลกได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ จึงมีความพยายาม และมีการรณรงค์อย่างต่อเนื่องให้ทุกคนตระหนัก เข้าใจและพร้อมดูแลผู้สูงอายุให้ทัดเทียมเช่นเดียวกับการดูแลประชากรในกลุ่มอายุอื่น

องค์การสหประชาชาติ ได้ให้นิยามว่า “ผู้สูงอายุ” คือ ประชากรทั้งเพศชาย และเพศหญิงซึ่งมีอายุ มากกว่า 60 ปีขึ้นไป โดยเป็นการนิยาม นับตั้งแต่อายุเกิด ส่วนประเทศไทย “ผู้สูงอายุ” ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินกว่าหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย (วัลลัลดา แก้วคำมูล, 2552: 1)

จากการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทยของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2557) ซึ่งได้เริ่มดำเนินการสำรวจครั้งแรกในปี 2537 ครั้งที่ 2 ในปี 2545 ครั้งที่ 3 ในปี 2550 ครั้งที่ 4 ในปี 2554 และครั้งที่ 5 ในปี 2557 ผลจากการสำรวจที่ผ่านมาทั้ง 4 ครั้ง พบว่า ประเทศไทยมีจำนวนและสัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและเห็นได้ชัด โดยปี 2537 ผู้สูงอายุคิดเป็นร้อยละ 6.8 ของประชากรทั้งประเทศ และเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 9.4 ร้อยละ 10.7 ร้อยละ 12.2 และร้อยละ 14.9 ของประชากรทั้งหมด ในปี 2545 2550 2554 และในปี 2559 ตามลำดับ อาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในอาเซียนที่เข้าสู่สังคมของผู้สูงอายุ (Aging Society)

ประเทศไทยก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างถาวร จากนโยบายประชากรและการวางแผน ครอบครัวที่ประสบความสำเร็จในอดีต รวมถึงความเจริญก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศทั้ง ด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี มีอายุยืนยาวขึ้น มีการศึกษา ทักษะและความรู้ที่เพิ่มขึ้น ผลสำเร็จดังกล่าวมีผลทำให้ภาวะเจริญพันธุ์และอัตราประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานมีแนวโน้มลดลง ขณะที่ประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนถึง ปี 2573 คนไทยเกือบ 1 ใน 4 จะเป็นประชากร ผู้สูงอายุจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่สำคัญ คือ กำลังแรงงานใหม่ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานมีแนวโน้มลดลงจนอาจจะนำมาซึ่งปัญหาการขาดแคลนแรงงานและกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในอนาคต ขณะเดียวกันภาระการพึ่งพิงของประชากรวัยแรงงานในการดูแลเด็กและผู้สูงอายุจะเพิ่มสูงขึ้น ผู้สูงอายุมีความต้องการสิ่ง

อำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัยและสุขภาพมากขึ้นทั้งในด้านที่อยู่อาศัย การบริการด้านสุขภาพ และการดูแลการประกันสุขภาพ ประกันชีวิต ตลอดจนการออมเพื่อคุณภาพชีวิตในช่วงชราภาพ ขณะเดียวกันแนวโน้มการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง ภาวะทุพพลภาพ โรคที่มีสาเหตุมาจากการเสื่อมสภาพของอวัยวะและโรคสมองเสื่อมใน ผู้สูงอายุจะมีสัดส่วนสูงขึ้น ซึ่งจะมีส่วนทำให้งบประมาณด้านการรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้นตามไปด้วย จากข้อมูลดังกล่าวจึงเป็นเหตุผลหนึ่ง ที่ผู้สูงอายุมีความต้องการและมีความจำเป็นในการ ได้รับสวัสดิการสังคมจากรัฐหรือจากภาคส่วนอื่นๆ เพื่อต้องการให้ตนเองมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีศักดิ์ศรี สวัสดิการสังคม (Social Welfare) เป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นเพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนทุกคนในสังคม ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งตายเป็นวัฏจักรชีวิต (Life Cycle) ของคนในสังคม ซึ่งแต่ละคนต้องได้รับการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น บริการด้านสุขภาพอนามัย บริการด้านการศึกษา บริการด้านที่อยู่อาศัย เป็นต้น เมื่อพิจารณาถึงความต้องการของผู้สูงอายุ พบว่า มีความต้องการ 2 ประเภท คือ ความต้องการพื้นฐานและความต้องการขั้นสูงสุด เช่น ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากบุตรหลาน มีรายได้พอใช้ มีบริการสุขภาพที่รัฐจัดให้ มีบ้านพักอาศัย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีความต้องการด้านสุขภาพ เช่น ได้รับความรู้ คำแนะนำจากแพทย์ พยาบาล และต้องการตรวจสอบสุขภาพประจำปี มีความต้องการด้านสังคม ต้องการให้ชุมชน มีหน่วยงานดูแลผู้สูงอายุโดยเฉพาะ ต้องการสถานที่พักผ่อน ออกกำลังกาย มีความต้องการด้านจิตใจ เช่น ต้องการความเคารพยกย่องจากครอบครัวและสังคม และต้องการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี นอกจากนี้ยังมีความต้องการด้านการเงินและการทำงาน เช่น ต้องการเงินช่วยเหลือสำหรับผู้สูงอายุที่ยากจน ต้องการการเกื้อหนุนจากลูกหลาน ต้องการให้รัฐจัดหางานให้ (เกษม แก่นบุญ, 2552: 2)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว รัฐบาลในฐานะเป็นผู้บริหารประเทศจึงต้องมีภาระหน้าที่คุ้มครองดูแลและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุที่ได้รับความเดือดร้อน ตามสิทธิที่ผู้สูงอายุเหล่านั้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเพื่อสนองความต้องการปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญพื้นฐานในการดำรงชีวิต และเนื่องจากจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว รัฐจึงต้องมีนโยบายและมาตรการต่างๆ ตลอดจนกฎหมายเกี่ยวกับผู้สูงอายุเพื่อรองรับปัญหาดังกล่าว

มัทยา ศรีพนา (2557) ได้กล่าวไว้ว่า การดำเนินงานด้านสวัสดิการผู้สูงอายุของประเทศไทย เริ่มในปีพ.ศ. 2496 เมื่อจอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้มีแนวคิดในการจัดสวัสดิการสังคมและประชาสงเคราะห์ โดยได้กำหนดนโยบายที่สำคัญหลายประการในการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีมีคุณภาพและดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างสงบสุข

ต่อมาได้มีมติรับรองแผนปฏิบัติการระหว่างประเทศ โดย สหประชาชาติแห่งองค์การสหประชาชาติ เกี่ยวกับผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นมาตรการระหว่างประเทศฉบับแรกที่ได้มีการวางแนวคิด หลักนโยบายและโครงการที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุไว้อย่างเป็น รูปธรรม ก่อให้เกิดความมั่นคงในศักยภาพของรัฐและสังคม ในด้านความร่วมมือในระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ ในการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพเกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเด็น ต่างๆ คือ สุขภาพและโภชนาการ การคุ้มครองผู้บริโภคที่สูง อายุที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ครอบครัว สวัสดิการสังคม การประกันรายได้ การจ้างงาน และการศึกษา ซึ่ง มาตรฐาน และยุทธวิธีเหล่านี้ได้รับการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิ มนุษยชน ซึ่งเป็นสิทธิอธิปไตยและความรับผิดชอบของแต่ละ รัฐ

หลังจากการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุโลก ได้มี องค์การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุเกิดขึ้นหลาย องค์กร เช่น คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ สมาคมสภาพผู้สูงอายุแห่ง ประเทศไทย สมาคมคลังปัญญาผู้สูงอายุ ศูนย์พัฒนาผู้ประกอบ การผู้สูงอายุ และองค์กรเอกชนอีกมากมาย มีการจัดทำแผน ระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุแห่งชาติ พ.ศ.2525-2544 เป็นแผน แม่บทให้หน่วยงานต่างๆ มีนโยบายและแผนที่ชัดเจนมีการ ดำเนินงาน ในลักษณะเครือข่ายมากขึ้น ทั้งองค์การช่วยเหลือ ผู้สูงอายุระหว่างประเทศและองค์การภาครัฐ เช่น กรมอนามัย มีนโยบายในการสนับสนุนเครือข่าย การทำงานด้านผู้สูง อายุ นอกจากนี้ คณะกรรมการ ส่งเสริมและประสานงานผู้ สูงอายุแห่งชาติ ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีตัวแทน จาก กระทรวงต่างๆ ร่วมเป็นคณะกรรมการ เช่น กระทรวง สาธารณสุข กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ มีนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่ เป็นประธานแผนงานต่างๆ จึงได้รับการ รับรอง และมีผลในการปฏิบัติ พ.ศ. 2542 เป็นปีสากลว่าด้วย ผู้สูงอายุ ทำให้มีปฏิญญาผู้สูงอายุปรากฏอย่างเป็นรูปธรรม พ.ศ. 2545 มีการประกาศใช้แผนระยะยาว สำหรับผู้สูงอายุ แห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545- 2564) ซึ่งได้กำหนดให้แผน ฉบับนี้เป็นแผน ยุทธศาสตร์ 5 หมวด ได้แก่ ก) ยุทธศาสตร์ ด้านการ เตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุ ที่มีคุณภาพ ข) ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมผู้สูงอายุ ค) ยุทธศาสตร์ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ง) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้ สูงอายุระดับชาติและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุและ จ) ยุทธศาสตร์การ ประมวลและพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูง อายุและการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้ สูงอายุแห่งชาติ พ.ศ.2546 อีกทั้งบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 มาตรา 54 และมาตรา 80 วรรคสองและ หลักองค์การสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องผู้สูงอายุ นวนโยบาย ผู้สูงอายุของประเทศไทย และปฏิญญาผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2542 ที่ให้ความสำคัญของผู้สูงอายุ ส่งผลให้เกิดการผลักดัน พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่

วันที่ 1 มกราคม 2547 เป็นต้นมา

ตลอดจนได้มีการบัญญัติถึงเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุ ในหมวดของสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย และหน้าที่ชน ชาวไทยเพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับความช่วยเหลือ มีคุณภาพชีวิต ที่ดีและพึ่งตนเองได้ มาตรา 53 บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบ ปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพมีสิทธิได้รับ สวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะอย่างสม คักดีศรี และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ ทั้งนี้ตามที่ กฎหมายบัญญัติมาตรา 80 รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็ก และเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย ส่ง เสริมและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความ เข้มแข็งของชุมชน รัฐต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้ พิการหรือทุพพลภาพและผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ ดีและพึ่งตนเองได้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

จะเห็นได้ว่าถึงแม้ว่าประเทศไทย มีกฎหมายรับรอง และกำหนดให้มีการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุใน หลายรูปแบบ มีหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบและมีความ พร้อมในการดำเนินการในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 คือหน่วยงาน ส่วนท้องถิ่น ในขณะที่เดียวกันก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคใน การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ทำให้ผู้วิจัยสนใจว่า หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสวัสดิการผู้สูงอายุ คือองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับงบประมาณและ งบประมาณระยะเวลาที่มี คือ ระยะเวลา 1 ปีงบประมาณ ผู้วิจัยจึง เลือกศึกษากลุ่มตัวอย่างเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน จังหวัดบุรีรัมย์ ว่าได้มีระบบสวัสดิการผู้สูงอายุอย่างไร และ ได้มีการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุตามมาตรการที่กฎหมาย รับรองคุ้มครองไว้หรือไม่อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระบบสวัสดิการผู้สูงอายุของประเทศไทย ในมิติของกฎหมาย
2. เพื่อศึกษามาตรการในการวัดระบบสวัสดิการผู้ สูงอายุของประเทศไทยในมิติของกฎหมาย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน จังหวัดบุรีรัมย์ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ ชนิดมี ระบบ (Stratified Systematic Random Sampling) เพื่อให้ได้ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 4 แห่ง คือ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด บุรีรัมย์, เทศบาลเมืองชุมเห็ด, เทศบาลตำบลบ้านบัว และ

องค์การบริหารส่วนตำบลสะแกโพรง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับมาตรการในการวัดระบบสวัสดิการผู้สูงอายุ: ศึกษาในมิติของกฎหมาย ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร บทความและรายงานวิจัย แนวความคิด ทฤษฎีและหลักการ ตลอดจนมาตรการในการวัดระบบสวัสดิการผู้สูงอายุ: ศึกษาในมิติของกฎหมาย

2. นำข้อมูลจากการศึกษามาสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยศึกษาให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

3. นำเสนอแบบสัมภาษณ์เชิงลึกให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทำการตรวจสอบ เพื่อพิจารณาตรวจแก้ไขเนื้อหา และสำนวนภาษาที่ใช้ตลอดจนความถูกต้องเหมาะสม

4. นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ที่แก้ไขเรียบร้อยแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณาความถูกต้อง เพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุม ตรงสภาพความเป็นจริง เป็นการหาความเที่ยงตรงของแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบเชิงประจักษ์

5. นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่ได้จากการตรวจสอบแก้ไข จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ มาปรับปรุงแก้ไข และเสนอให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้สอดคล้องและบรรลุถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและครอบคลุม ชัดแจ้ง ตรงประเด็น ถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสังคมที่แท้จริง จะทำให้ได้มาซึ่งข้อสรุปงานวิจัยที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น งานวิจัยนี้จึงเก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธี คือ

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ จัดเก็บด้วยวิธีการศึกษา ค้นคว้า ทบทวนวรรณกรรมจากเอกสาร หนังสือวารสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ จัดเก็บด้วยวิธีการที่ผู้วิจัยประสานงานดำเนินการเก็บข้อมูลโดยมีหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากหน่วยงานต้นสังกัด คือ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดบุรีรัมย์ที่เป็นแหล่งประชากรกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้สะท้อนถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสังคมมากยิ่งขึ้น ทำให้ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถนำไปบังคับใช้

ในทางปฏิบัติได้โดยตรง งานวิจัยนี้จึงได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้วิจัยเป็นหลัก ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ดำเนินการประมวลผลตามวัตถุประสงค์การศึกษาและคำถามการวิจัยและนำเสนอในเชิงพรรณนา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ข้อมูลทั่วไปใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติการวิเคราะห์ตัวแปรที่มีการวัดเป็นนามบัญญัติและเรียงลำดับใช้ค่า ร้อยละ (Percentage) ส่วนแบบสัมภาษณ์เชิงลึกใช้การพรรณนา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากผลวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 12 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย 5 คน คิดเป็นร้อยละ 41.67 เพศหญิง 7 คน คิดเป็นร้อยละ 58.33 ช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 30 – 39 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 41.66 ส่วนใหญ่สถานภาพสมรส จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ส่วนใหญ่ระดับศึกษาสูงสุดอยู่ชั้นปริญญาตรี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 58.33 มีรายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่ 15,000 – 25,000 บาท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 58.33 สังกัดหน่วยงาน สำนักปลัด

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดบุรีรัมย์ มีการดำเนินการตามระบบสวัสดิการผู้สูงอายุโดยมีรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ดังนี้

1) ด้านสุขภาพอนามัย มีการจัดให้มีการตรวจสุขภาพแก่ผู้สูงอายุทุกเดือน มีการจัดตั้งโครงการเพื่อของบประมาณในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ แต่งบประมาณและบุคลากรไม่เพียงพอ

2) ด้านการศึกษา มีการจัดโครงการให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุ มีการจัดวิทยากรมาให้ความรู้แก่กลุ่มผู้สูงอายุในเรื่องที่ผู้สูงอายุสนใจ แต่งบประมาณและบุคลากรไม่เพียงพอ

3) ด้านนันทนาการ มีการจัดโครงการนันทนาการ เช่น การแสดงดนตรีรื่นเริง การประกวดการฟ้อนรำ และมีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้ออกกำลังกายเป็นประจำ แต่สถานที่ที่ไม่เอื้ออำนวยในการทำกิจกรรมและงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดจึงไม่สามารถจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุได้อย่างทั่วถึงครอบคลุมทุกพื้นที่

4) ด้านที่อยู่อาศัย มีการคัดเลือกผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน หรือถูกทอดทิ้งของแต่ละหมู่บ้านโดยฝ่ายประชาคมแล้วคัดเลือก กลับนรองจากคณะกรรมการระดับตำบล จัดสร้างที่อยู่อาศัย ซ่อมแซมที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ มีการขึ้นทะเบียนรายชื่อเพื่อขอรับการช่วยเหลือ แต่งบประมาณในการช่วยเหลือมีไม่เพียงพอทำให้การช่วยเหลือไม่ทั่วถึง

5) ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีการจัดตั้งศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ผ่านผู้นำชุมชน กำหนด ผู้ใหญ่

บ้าน มีการจัดชุดเตรียมการเผาระวังดูแลรักษาความสงบของหมู่บ้าน แต่งบประมาณในการสนับสนุนเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยมีไม่เพียงพอ บุคลากรในการดำเนินการยังมีไม่เพียงพอ และ

6) ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาส มีการทำประชาคมหมู่บ้านเพื่อทำการช่วยเหลือผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ มีการสำรวจรายชื่อผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ เพื่อบริการสนับสนุนเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ แต่ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนไม่ค่อยได้รับการช่วยเหลืออย่างเต็มที่ เพราะไม่มีงบประมาณในการจัดสวัสดิการสังคมด้านความยากจนและด้อยโอกาส นอกจากการจ่ายเบี้ยยังชีพและบุคลากรในการดำเนินการยังมีไม่เพียงพอ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดบุรีรัมย์มีการดำเนินการตามระบบสวัสดิการผู้สูงอายุโดยมีรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ดังนี้

1. ด้านสุขภาพอนามัย สภาพการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ พบว่า ได้จัดให้มีการตรวจสุขภาพแก่ผู้สูงอายุทุกเดือน มีการจัดตั้งโครงการเพื่อของงบประมาณในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ เช่น โครงการงานสัปดาห์ผู้สูงอายุ โครงการอนามัยในช่องปากผู้สูงอายุ โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ อุไรวรรณ ภักดีนุกุลกิจจา (2551: 79) ได้ศึกษาเรื่องกลยุทธ์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ปะ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พบว่า สภาพของการจัดการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ปะ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ในด้านสุขภาพนั้นได้มีการตรวจสุขภาพประจำปีของผู้สูงอายุ มีการจัดตั้งงบประมาณดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาให้ความรู้ในด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ

อีกทั้งมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาให้ความรู้ในด้านการรักษาสุขภาพของผู้สูงอายุ มีการจัดอบรมแลกเปลี่ยนให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุในการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเองและผู้อื่น จัดให้เจ้าหน้าที่อสม. ไปเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุรู้จักวิธีดูแลสุขภาพของตนเองโดยใช้สื่อประชาสัมพันธ์ทั้งเว็บไซต์ ทั้งประชาสัมพันธ์หอกระจายข่าว ตลอดจนทำเป็นวารสารและแผ่นพับประชาสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับ วาสนา จิวส์อานงค์ (2551) ได้ศึกษาเรื่องกลยุทธ์ในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการได้รับและ เข้าถึงสวัสดิการสังคมจำนวน 6 ด้าน คือ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ส่วนใหญ่ได้รับการอบรม ให้ความรู้และแนะนำการดูแลสุขภาพพร้อมกับการตรวจสุขภาพประจำปีมากที่สุด

ส่วนปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ พบว่า งบประมาณในการช่วยเหลือด้านสุขภาพของผู้สูงอายุมีไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับ ศุทธิพนิต บุญเรือง (2550) ได้ศึกษาเรื่องความคาดหวังของประชาชนต่อการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลพยุห์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ผู้สูงอายุของเทศบาลหมดต้องการให้เทศบาลมีการจัดให้มีการมาตรวจสุขภาพฟรีให้กับผู้สูงอายุถึงบ้านหรือสถานเอนามัยใกล้ๆ บ้าน และต้องการให้ผู้สูงอายุไม่เสียค่ารักษาพยาบาลในยามเจ็บป่วย แต่ยังมีแนวความคิดอื่นๆ อีกที่ยังเห็นว่ายาสามัญประจำบ้าน หรือแว่นตาสำหรับผู้สูงอายุที่มีสายตาอายุหรือสั้นมีความสำคัญและอยากให้เทศบาลแจกอุปกรณ์ในการดำรงชีวิตเหล่านี้ให้กับผู้สูงอายุด้วย ในการประชาสัมพันธ์ด้านการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุยังไม่ครอบคลุมควรมีการจัดตั้งศูนย์บริการสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับ ปิยะดา ภักดีอำนาจและพรชัย ลิขิตธรรมโรจน์ (2557) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลกาตอง อำเภอยะหา จังหวัดยะลา พบว่า การจัดสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลกาตอง อำเภอยะหา จังหวัดยะลา ระดับการจัดสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุ จากเกณฑ์ทั้ง 6 ด้าน ได้ผ่านเกณฑ์แค่ 1 ด้าน คือ ด้านที่ 5 การสร้างความมั่นคงแก่ผู้สูงอายุการที่จะทำให้ผ่านเกณฑ์นั้นองค์การบริหารส่วนตำบลกาตองจะต้องดำเนินการกิจกรรมเพิ่มเติมคือ มีการจัดตั้งศูนย์บริการสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุ การบริการตรวจสุขภาพที่บ้าน

อีกทั้งเจ้าหน้าที่ที่ให้คำปรึกษาในเรื่องสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุมีน้อยเกินไป มีบุคลากรทางการแพทย์ไม่เพียงพอต่อการรักษาผู้สูงอายุและตรวจสุขภาพของผู้สูงอายุ การให้คำปรึกษาทางด้านสุขภาพอนามัย การตรวจเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่ยังไม่ทั่วถึง งบประมาณในการช่วยเหลือด้านสุขภาพของผู้สูงอายุไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับ เสมอ จิตพล (2556) ได้ศึกษาเรื่องการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ในการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลได้ให้ความสำคัญในการดูแลด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ขอค้นพบจากการวิจัย คือ องค์การบริหารส่วนตำบลต้องส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ โดยใช้หลักการบริหารเชิงรุก ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน จัดฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง สร้างเครือข่ายขับเคลื่อนการทำงานและบูรณาการกิจกรรมร่วมกัน

2. ด้านการศึกษา สภาพการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ พบว่า ได้จัดโครงการให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุ มีการจัดวิทยากรมาให้ความรู้กับกลุ่มผู้สูงอายุในเรื่องที่ผู้สูงอายุสนใจ

เช่น ให้ความรู้เรื่องของการประดิษฐ์สิ่งใหม่ที่เหลือใช้ การวางแผนไทยเพื่อสุขภาพ ให้ความรู้เรื่องการออมตามโครงการฌาปนกิจชมรมผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2548: 29-32) กล่าวถึงแนวทางการจัดทำมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ กล่าวถึงมาตรฐานด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัวยุติธรรม และการคุ้มครอง อันดับแรกคือ โอกาสในการศึกษาเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการทางสังคม อีกทั้งยังได้มีการจัดงบประมาณพากลุ่มผู้สูงอายุไปศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาทักษะของตนเองและมีการแนะนำความรู้ใหม่ให้กับผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับ ชลธิชา กรรเจียก (2557) ได้ศึกษาเรื่องการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลบางปะกง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบางปะกง ได้รับการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุตามภารกิจและอำนาจหน้าที่ของเทศบาล ในด้านการศึกษาและการฝึกอบรมอาชีพ มีฝึกอบรมอาชีพ มีกิจกรรมส่งเสริมเพิ่มเติมความรู้ให้กับผู้สูงอายุการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

ส่วนปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ พบว่า สถานที่ที่จัดให้ผู้สูงอายุไปศึกษาดูงานไม่น่าสนใจงบประมาณในการที่จะให้ผู้สูงอายุไปศึกษาดูงานไม่เพียงพอ จำนวนผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการยังไม่ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่วิทยากรผู้ให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุ มีไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับ จิตติโรจน์ รินรส (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลในจังหวัดตาก พบว่า ควรมีการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรของเทศบาล เทศบาลควรมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างอัตรากำลังด้านสังคมสงเคราะห์ เพื่อให้มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญสำหรับงานผู้สูงอายุโดยตรงเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบหรือจัดอบรมงานด้านสวัสดิการผู้สูงอายุให้แก่บุคลากรของเทศบาล

3. ด้านนันทนาการ สภาพการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ พบว่า มีการจัดโครงการนันทนาการ เช่น การแสดงดนตรีรื่นเริง การประกวดการฟ้อนรำ และมีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้ออกกำลังกายเป็นประจำ โดยได้จัดให้เจ้าหน้าที่มาให้ความรู้ในการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ จัดเตรียมสถานที่พักผ่อนคลาย เช่น สวนสาธารณะไว้ให้ผู้สูงอายุไว้พักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งสอดคล้องกับ ยุวดี เกษมสินธ์ (2553) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอศรีสงครามจังหวัดนครพนม พบว่า ผลการวิเคราะห์สภาพการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้ให้บริการด้านนันทนาการอยู่ในระดับมากเพราะเป็นการเสริมสร้างให้ผู้สูงอายุใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในการทำกิจกรรมร่วมกันและสอดคล้องกับ จรินทร์ภรณ์ หนูสม (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเมือง อำเภอมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง พบว่า ด้านที่พักอาศัยมีการจัดหาหรือประสานหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อให้บริการเครื่องนุ่งห่มและที่พักอาศัยแก่ผู้สูงอายุที่พึ่งตนเองไม่ได้ตามความจำเป็น มีบริการ ตรวจที่พักอาศัยให้ถูกลักษณะ

(2554) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเมือง อำเภอมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง พบว่า ด้านนันทนาการมีการจัดกิจกรรมนันทนาการในวันสำคัญต่างๆ เช่น โครงการแข่งขันกีฬาผู้สูงอายุ โครงการรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ มีการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้สูงอายุในรูปของผู้สูงอายุ มีศูนย์บริการผู้สูงอายุในชุมชนรับผิดชอบการให้บริการโดยนักพัฒนาชุมชน มีสโมสรผู้สูงอายุซึ่งใช้ศาลาประชาคมเป็นที่ประชุม และมีการทัศนศึกษาตามความสนใจแก่ผู้สูงอายุ

ส่วนปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ พบว่า สถานที่ไม่เอื้ออำนวยในการทำกิจกรรม ผู้สูงอายุไม่ให้ความร่วมมือในการออกกำลังกาย สุขภาพของผู้สูงอายุเป็นอุปสรรคต่อการออกกำลังกาย และงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดจึงไม่สามารถจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุได้อย่างทั่วถึงครอบคลุมทุกพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับ วิทิต ตฤณตียะกุล (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาและความต้องการบริหารสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง พบว่า ประชากรผู้สูงอายุยังไม่รู้ถึงศักยภาพของตัวเองว่ามีบทบาทและสิทธิที่ควรจะได้รับจากการจัดบริการของหน่วยงานภาครัฐ เพราะรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ยังได้รับไม่ครอบคลุมและทั่วถึง ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉางซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด จึงสมควรที่จะเข้าไปดำเนินการแก้ไขปัญหาตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้สูงอายุที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือ โดยการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชนพร้อมทั้งช่วยเหลือในด้านการจัดสรรงบประมาณเพื่อการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

4. ด้านที่อยู่อาศัย สภาพการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ พบว่า มีการคัดเลือกผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจนหรือถูกทอดทิ้งของแต่ละหมู่บ้านโดยฝ่ายประชาคม แล้วคัดเลือกกลั่นกรองจากคณะกรรมการระดับตำบล จัดสร้างที่อยู่อาศัย ช่อมแซมที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ มีการขึ้นทะเบียนรายชื่อเพื่อขอรับการช่วยเหลือ ซึ่งสอดคล้องกับ จรินทร์ภรณ์ หนูสม (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเมือง อำเภอมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง พบว่า ด้านที่พักอาศัยมีการจัดหาหรือประสานหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อให้บริการเครื่องนุ่งห่มและที่พักอาศัยแก่ผู้สูงอายุที่พึ่งตนเองไม่ได้ตามความจำเป็น มีบริการ ตรวจที่พักอาศัยให้ถูกลักษณะ

ส่วนปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ พบว่า บ้านที่อยู่อาศัยมีสภาพทรุดโทรมผู้สูงอายุไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตัวเอง งบประมาณในการช่วยเหลือมีไม่เพียงพอทำให้การช่วยเหลือไม่ทั่วถึงซึ่งสอดคล้องกับ วาสนา จิวสำอางค์ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์ในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ด้านที่พักอาศัย ส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการช่วยเหลือด้าน

การสร้างบ้านหรือซ่อมแซมบ้านพักและสอดคล้องกับ วิถี วัฒนธรรม ดิศโยธิน (2550) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทองค์กรบริหาร ส่วนตำบลที่มีต่อการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุกรณีศึกษาจังหวัด หนองคาย พบว่าสวัสดิการด้านอื่นๆ มีข้อเสนอรัฐควรจัดสรรงบประมาณให้องค์กรบริหารส่วนตำบลอย่างเพียงพอและ เหมาะสมกับท้องถิ่นและมีการระบุดัดส่วนการใช้เงินอุดหนุน ด้านสวัสดิการสังคมอย่างชัดเจนเช่นกัน

5. ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สภาพ การจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ พบว่า มีศูนย์รับเรื่อง รวบรวมทุกข์ ผ่านผู้นำชุมชน กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน มีการจัดชุด เตรียมการเฝ้าระวังดูแลรักษาความสงบของหมู่บ้าน จัดเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยหมั่นตรวจเยี่ยมบ้าน สอดคล้อง กับ จรินทร์ภรณ์ หนูสม (2554) ได้ศึกษาเรื่อง เรื่องการจัด สวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลร่มเมือง อำเภอเมือง พัทลุง จังหวัดพัทลุง พบว่า ผู้สูงอายุมีศูนย์บริการผู้สูงอายุใน ชุมชนรับผิดชอบการให้บริการโดยนักพัฒนาชุมชน มีสโมสร ผู้สูงอายุซึ่งใช้ศาลาประชาคมเป็นที่ประชุมและมีศูนย์บริการ ทางสังคมแก่ผู้สูงอายุมีการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด พัทลุง เพื่อให้ผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด ได้รับรองสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณีมีบริการ เยี่ยมบ้านผู้สูงอายุอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง มีบริการชุมชน เคลื่อนที่โดยเทศบาลตำบลร่มเมืองออกให้บริการต่างๆ แก่ ผู้สูงอายุและประชาชน เช่น การเก็บภาษี เก็บค่าน้ำประปา ให้ข้อมูลข่าวสารและบริการตรวจสุขภาพโดยร่วมกับสถานี อนามัยในพื้นที่ มีบริการกิจกรรมอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ โดยร่วมกับสถานีอนามัย มีศูนย์บริการชุมชนนอกประสงค์ แก่ผู้สูงอายุ มีเครือข่ายผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุช่วยเหลือซึ่ง กันและกันในชุมชนและกับชุมชนใกล้เคียง

ส่วนปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุยังไม่ได้รับความคุ้มครองที่ดี การดูแลรักษา ความปลอดภัยของผู้สูงอายุยังไม่ดีพอ และงบประมาณในการ สนับสนุนเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยมีไม่เพียงพอ บุคลากรในการดำเนินการยังมีไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้อง กับ พรพรม ไชยชัยภูมิและภรณ์ ศิริโชติ (2554) ได้ศึกษา เรื่อง ความต้องการสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาล ตำบลโนนไทย อำเภอโนนไทย จังหวัด พบว่า ข้อเสนอแนะ คือเทศบาลตำบลโนนไทยควรจัดให้มีศูนย์บริการชุมชน นอกประสงค์แก่ผู้สูงอายุจัดให้มีบุคลากรของเทศบาลที่รับ รับผิดชอบด้านผู้สูงอายุ รวมทั้งการส่งเสริมให้มีอาสาสมัครดูแล ผู้สูงอายุ (อผส) และสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกองทุนส่งเสริม สวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชนและสอดคล้องกับ มลฤดี ศรีสุข (2545) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานสวัสดิการผู้สูงอายุของ องค์กรบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดชลบุรี ผลการศึกษา พบว่า ด้านนั้นหนาแน่นการจัดแข่งขันกีฬาและการออก

กำลังกาย ปัญหาอุปสรรคที่พบมากที่สุด คือ งบประมาณไม่ เพียงพอ รองลงมาขาดบุคลากรที่มีความรู้ การประสานงาน เกิดความซ้ำซ้อนของการทำกิจกรรมและวางแผน ขาดการ มีส่วนร่วมและแนวทางที่ชัดเจน

6. ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาส สภาพการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ พบว่า ได้มีการทำ ประชาคมหมู่บ้านเพื่อทำการช่วยเหลือผู้สูงอายุและผู้ด้อย โอกาส ผู้ยากไร้ มีการสำรวจรายชื่อผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ เพื่อรอการสนับสนุนเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ สำหรับผู้สูงอายุมี การจัดสรรงบประมาณเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพรายเดือนให้ แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งผู้สูงอายุจะต้องมีอายุ 60 ปีบูรณ์ ในวันที่ 1 ตุลาคม ของปีงบประมาณนั้น โดยแยกช่วงอายุ เป็น 4 ช่วง อายุ คือ ช่วง 60-69 ปี ได้รับเงิน 600 บาท ช่วง 70-79 ปี ได้รับเงิน 700 บาท ช่วง 80-89 ปี ได้รับเงิน 800 บาท ช่วง อายุตั้งแต่ 90 ปีขึ้นไป ได้รับเงิน 1,000 บาท ซึ่งสอดคล้อง กับ สอดคล้องกับ ศิริดา ศรีของไทย (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กร บริหาร ส่วนตำบลตะโลงกาโปร์อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานีผล การศึกษาพบว่า การบริหารจัดการ สวัสดิการผู้สูงอายุใน ด้านเศรษฐกิจ เน้นเรื่องการจัดเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมีการ ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ตามนโยบายของรัฐบาล โดยคัด เลือกผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติตรงตามระเบียบที่กำหนด มีการ จ่ายเงินผ่าน บัญชีธนาคารและเป็นเงินสด ซึ่งผู้สูงอายุเห็น ว่าสามารถดำเนินการได้ในระดับดี

ส่วนปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ พบ ว่า ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนไม่ค่อยได้รับการ ช่วยเหลืออย่างเต็มที่ ผู้สูงอายุไม่ค่อยสนใจและไม่ค่อยให้ ความร่วมมือที่จะมาขึ้นบัญชีรายชื่อเพื่อรอการช่วยเหลือ ไม่มีงบประมาณในการจัดสวัสดิการสังคมด้านความยากจน และด้อยโอกาส นอกจากการจ่ายเบี้ยยังชีพ บุคลากรในการ ดำเนินการยังมีไม่เพียงพอ สอดคล้องกับ ศิริดา ศรีของไทย (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของ องค์กร บริหารส่วนตำบลตะโลงกาโปร์อำเภอยะหริ่ง จังหวัด ปัตตานีผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูง อายุในด้านเศรษฐกิจ เน้นเรื่องการจัดเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมี การดำเนินการอย่างต่อเนื่องตามนโยบายของรัฐบาลซึ่งผู้สูง อายุเห็นว่าสามารถดำเนินการได้ในระดับดีแต่ยังมีผู้สูงอายุที่ ยังไม่ได้รับเบี้ยยังชีพเพราะไม่ได้ไปลงทะเบียน สอดคล้องกับ และสอดคล้องกับ วิถีโรจน์ รินรส (2550) เห็นว่าควรมีการเที รียมความพร้อมด้านบุคลากร ของเทศบาล เทศบาลควรมีการ ปรับเปลี่ยนโครงสร้างอัตรากำลังด้านสังคมสงเคราะห์ เพื่อ ให้มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญสำหรับงานผู้สูงอายุโดยตรง เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ หรือจัดอบรมงานด้านสวัสดิการผู้สูง อายุให้แก่บุคลากรของเทศบาล

สรุปผลการวิจัย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดบุรีรัมย์มีการดำเนินการตามระบบสวัสดิการผู้สูงอายุโดยมีรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุตามที่กฎหมายบัญญัติแต่งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดจึงไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ และบุคลากรในการดำเนินการไม่เพียงพอ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องมาตรการในการวัดระบบสวัสดิการผู้สูงอายุ ศึกษาในมิติของกฎหมาย ในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ เพื่อให้งานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ผู้วิจัยจึงขอเสนอข้อเสนอแนะต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนี้

(1) ควรรับบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการดูแลผู้สูงอายุโดยตรงเพิ่ม

(2) ควรจัดให้มีการอบรมเพิ่มความรู้แก่บุคลากร

เกี่ยวกับการดูแลรับผิดชอบงานด้านสวัสดิการผู้สูงอายุมากขึ้น

(3) ควรก่อสร้างสถานที่ทำกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุให้มากขึ้น

(4) ควรจัดสร้างที่อยู่อาศัยแก่ผู้สูงอายุที่ขาดแคลนให้มากขึ้น

(5) ควรเพิ่มงบประมาณในการดูแลสุขภาพและสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องระบบการบริหารจัดการงานสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ที่สนับสนุนทุนวิจัยในครั้งนี้ รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ช่วยทำให้งานวิจัย สำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2548). *มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ*. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- เกษม แก่นบุญ. (2552). *แนวทางในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองบอน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด*. การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จรินทร์ภรณ์ หนูสม. (2554). *การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลร่มเมือง อำเภอเมืองจังหวัดพัทลุง*. การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชลธิชา กรรเจียก. (2557). *งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร มหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- ฐิติรัตน์ ดิศโยธิน. (2550). *บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน: กรณีศึกษาผู้สูงอายุในชุมชนจังหวัดหนองคาย*. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฐิติโรจน์ รินรส. (2550). *แนวทางการพัฒนาสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ของเทศบาลในจังหวัดตาก*. สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปิยะดา ภักดีอำนาจและพรชัย ลิขิตธรรมโรจน์. (2557). *วารสารวิทยาการจัดการ ปีที่ 31 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2557*. หน้า 121-151.
- พรพรม ไชยชัยภูมิ และภรณ์ ศิริโชติ. (2554). *ความต้องการสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลโนนไทย อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา. มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ปีที่ 28 ฉบับที่ 1. มกราคม - เมษายน 2554*. หน้า 85 - 100.
- มนฤดี ศรีสุข. (2545). *การบริหารงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารทั่วไป, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มัทยา ศรีพนา. (2557). *การจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในประเทศไทย*. สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. ปีที่ 4 ฉบับที่ 22 ธันวาคม 2557. หน้า 8-9.

- ยุวณี เกษมสินธุ์. (2553). *สภาพและปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วัลลัดดา แก้วคำมูล. (2552). *การพัฒนาการจัดบริการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุตำบลโนนเมือง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู*. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- วาสนา จิวสำอางค์. (2551). *กลยุทธ์ในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดฉะเชิงเทรา*. ขอนแก่น: วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิจิต ตฤณดียะกุล. (2550). *ปัญหาและความต้องการบริหารสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านนางจังหวัดระยอง*. รายงานการศึกษาอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศิรดา ศรีของไทย. (2553). *การบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลตะโละกาโปร์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศุทธิพนิต บุญเรือง. (2550). *ความคาดหวังของประชาชนต่อการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลพยุห์ จังหวัดศรีสะเกษ*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เสมอ จัดพล. (2556). *การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). *สำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2557*. กรุงเทพฯ: สำนักสถิติสำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- อุไรวรรณ ภักดีนุกุลกิจจา. (2551). *กลยุทธ์พัฒนาการจัดการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ปะ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงแสน.